

зустрічаються рідко і можуть зникнути. Це *Nymphaea alba* L., *Nuphar lutea* (L.) Smith., *Potamogeton acutifolius* Link, *P. gramineus* L., *P. compressus* L. та інші. Третя категорія має тенденцію до зникнення і також потребує охорони. Таких видів поки що чимало (*Iris pseudacorus* L., *Alisma plantago-aquatica* L., *Stratiotes aloides* L.).

Водні екосистеми часто руйнуються ерозією, у зв'язку з чим особливого значення набувають рослинні угруповання прибережних високорослих видів рогузу, очерету, лепешняку, комишу тощо. Санітарно-гігієнічну роль в водних екосистемах виконують такі фітонцидні види як – *Acorus calamus* L., *Mentha aquatica* L., *Glyceria fluitans* (L.) R. Br. та *G. maxima* (C. Hartm.) Holmb.

У зв'язку з евтотрофізацією водойм макрофіти виконують важливу функцію поглинання біогенних елементів, таких як N та P [3]. Багато видів використовуються в медицині як лікарські рослини (аїр, глечики, латаття, м'ята) та кормові (очерет, лепешняк), воно є джерелом накопичення сапропелів та донного торфу. Із сказаного видно, що водні макрофіти мають багатогранне значення в підтримці екологічного балансу екосистем і їх нормального функціонування. Прибережно-водні рослини є провідними компонентами перезвожених екосистем. Вони відіграють виключно важливу роль у підтриманні екологічної рівноваги у водоймах і природних ландшафтах у цілому. Прибережно-водні рослини здійснюють суттєвий вплив на хімічні властивості води та виступають біологічним фільтром у процесі природного самоочищення водойм. Вони є чутливими індикаторами гідрологічного і термічного режимів водойм, характеризують їх трофічний статус, вік та інші властивості.

Література

1. Афанасьєв Д. Я. Прибережно-водна рослинність лісостепового та степового Дніпра і водойм його заплави/ Д. Я. Афанасьєв Укр. ботан. журн., 1966. – 23 с.
2. Зеров К.К. Формирование растительности и зарастание водохранилищ Днепровского каскада/ К. Зеров. – Киев : Наука, 1976. – 44 с.
3. Макрофиты – индикаторы изменений природной среды. – К. : Наук. думка, 1993. – 433 с.

ЗАВДАННЯ ТА ЗАСОБИ ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ХОРЕОГРАФІВ

*В.П. Горголь
Полтава, Україна*

Естетична культура майбутнього вчителя-хореографа (МВХ) відображає його здатність до грамотного, вільного і повного сприйняття та аналізу різноманітних естетичних явищ, уміння адекватно їх оцінювати й класифікувати, будувати педагогічну діяльність відповідно до соціально значущих естетичних норм досконалості й краси [3]. До провідних компонентів естетичної культури МВХ доцільно віднести: широкий естетичний кругозір у поєднанні з розвинутою емоційною сферою, уміння порівнювати педагогічні дії з еталонами прекрасного, почуття міри, інтуїцію та навички управління власним творчим самопочуттям.

Для розвитку цих якостей особистості, розширення кругозору, естетичного збагачення особистості МВХ великі перспективи відкривають дисципліни мистецького профілю, які дозволяють ознайомитися з сучасними тенденціями розвитку мистецтва, створювати художні твори, дотримуючись не лише функціональних та утилітарних вимог, а й естетичних, які відіграють важливу роль у процесі формування естетичної культури педагога-художника. Як зазначає В. О. Сухомлинський, основним завданням естетичного виховання є завдання навчити бачити в красі навколишнього світу, в красі людських стосунків духовне благородство, доброту, сердечність і на цій основі утверджувати прекрасне в самій собі [4, с. 177].

Тож завданнями виховання естетичної культури МВХ можна визначити:

- виховання у МВХ почуття прекрасного;
- виховання естетичних почуттів, уміння отримувати насолоду від сприймання прекрасного в навколишній дійсності та мистецтві хореографії;
- формування компонентів та складових естетичної культури, здатностей розуміти прекрасне, правильно естетично оцінювати факти, явища, процеси у мистецтві хореографії;
- формування умінь і навичок творити красу засобами хореографії;
- формування потреби і здатності створювати прекрасне в житті та мистецтві на основі розвитку власних творчих здібностей, опанування знань і практичних умінь у хореографії.

Так, Г.М. Падалка вважає доцільним й ефективним засобом розвитку естетичної культури використання різних видів мистецької діяльності в естетичній роботі, тому що саме комплексний мистецький вплив сприяє поглибленому розумінню мистецьких творів, розширенню художніх уявлень і збагаченню духовного світу особистості [-3].

Засоби естетичного виховання – це твори мистецтва, художня література, фольклор, природа, краса оточуючого світу та побуту, участь людини в різних видах діяльності.

Шляхи естетичного виховання: оволодіння естетичними знаннями в процесі вивчення

навчальних предметів; організація факультативів; естетичне виховання у позааудиторній та позауніверситетській роботі, у сім'ї, естетичне самовиховання студентів, майбутніх вчителів-хореографів.

Шляхами, засобами здійснення процесу естетичного виховання є, по-перше, праця, у сфері якої формуються основні, у тому числі і естетичні потреби людини. Певним чином організований трудовий процес здатний надати виключно сильну естетичну дію. По-друге, планомірна, цілеспрямована естетична дія може відбуватися через наочне середовище [-2].

Джерелами виховання естетичної культури МВХ є навчальні предмети мистецького циклу, театральне мистецтво, кіно, природа, засоби масової інформації (ЗМІ), естетика університетських приміщень, "куточків краси" на подвір'ї, зовнішнього вигляду вчителів та студентів, міжособистісних взаємин.

Зміст виховання естетичної культури МВХ конкретизується у навчальних програмах предметів мистецького циклу, факультативних курсах, у планах різноманітних творчих об'єднань студентів педагогічних ВНЗ.

Джерела виховання естетичної культури МВХ характеризуються широким спектром способів: художня література з теорії та методики хореографії, музика, образотворче та декоративно-прикладне мистецтво, природа, архітектура, краса праці, відносин між студентами та педагогічним колективом.

У загальному, виховання естетичної культури МВХ можна окреслити наступними напрямками:

1. використання механізмів створення художньо-театрального образу (уява, увага, творче бачення, творче ставлення, сценічна гра);
2. комплексу мистецтв (музично-виконавська діяльність, хореографія, художнє слово, образотворче мистецтво, художнє освітлення, пантоміма та ін.);
3. різноманітних форм, методів та прийомів (бесіда, розповідь, лекція, дискусія, розігрування етюдів, приклад керівника).

Засобами виховання естетичної культури МВХ є:

- навколишнє середовище: природа, краса оточуючого світу та побуту, а також поведінка та побут МВХ,
- твори хореографічного мистецтва,
- література хореографічного змісту,
- народний фольклор,
- участь МВХ в різних видах хореографічної діяльності,
- виховні заходи (фестивалі, танцювальні вечори, конкурси тощо),
- театр (спектаклі, мюзикли тощо),
- ЗМІ (телебачення, кіно, преса, Інтернет),
- проекти (*Танцюють всі, Танці з зірками, Льодовиковий період, Пристрасті на паркеті* та ін.),
- відео та медіа ресурси Інтернету,
- естетична освіта (процес формування естетичних знань в індивіда, знань у сфері естетичної діяльності, видів естетичної творчості [1, 98]), естетичне і художнє навчання,
- мистецтво в культурологічних наукових дослідженнях (науково-практичні конференції, написання тез та статей, доповідей тощо).

Література

1. Зеленов Л. Курс лекцій по основам эстетики / Л. Зеленов. – Горький : Литература, 1974. – 168 с
2. Кудрявцева С.П. Пути и методы эстетического воспитания. // Современные проблемы теории эстетического воспитания и критика буржуазных концепций. – М., 1973. – С.23.
3. Падалка Г.М. Формирование эстетических идеалов и вкусов будущих учителей музыки: Дис. ... д-ра пед. наук.: 13.00.01. – К., 1989.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: у 5-ти т. / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1976. – Т. 4 – 640 с.

МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ДОРΟΣЛИХ І ДІТЕЙ В СУЧАСНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

*О. Гриженко
Полтава, Україна*

Педагогіка співробітництва як новий напрям педагогічної науки з'явилася у 80-і роки ХХ століття як узагальнення наукових поглядів багатьох учених вітчизняної і зарубіжної школи (К.Д. Ушинський, Н.П. Пирогов, Л.М. Толстой, С.Т. Шацький, В.О. Сухомлинський, А.С. Макаренко, Ж.-Ж. Руссо, Я. Корчак, К. Роджерс, Е. Берн та ін.). Вона породила численні інноваційні процеси в освіті, вихованні і розвитку, викликала громадський інтерес до нових пошуків і прагнення відновити традиційні форми і зміст освіти і виховання, запропонувала обґрунтування ідей гуманізму, що характеризують школу, і як одну з головних – співробітництво дорослих і дітей.